

Bostadsutskottets betänkande

1983/84:31

om byggnadsforskning m. m. (prop. 1983/84:100 delvis och prop. 1983/84:107 delvis)

1 Propositionerna

Regeringen har i proposition 1983/84:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) under litt. B 14 och B 15 (s. 71–75) föreslagit riksdagen att

1. i avvaktan på särskild proposition i ämnet för Byggnadsforskning för budgetåret 1984/85 beräkna ett reservationsanslag av 114 000 000 kr.,

2. i avvaktan på särskild proposition i ämnet för Lån till experimentbyggande för budgetåret 1984/85 beräkna ett reservationsanslag av 34 000 000 kr.

Regeringen har i proposition 1983/84:107 bilaga 8 (bostadsdepartementet) dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad i regeringsprotokollet anförts om forsknings- och utvecklingsverksamheten på byggområdet, dels föreslagit riksdagen att

1. medge att beslut om stöd till byggnadsforskning får meddelas inom en ram av 153 000 000 kr. under budgetåret 1984/85,

2. medge att beslut om stöd under budgetåren 1985/86 och 1986/87 preliminärt får meddelas inom en ram av 105 000 000 kr. resp. 75 000 000 kr.,

3. medge att beslut om lån till experimentbyggande får meddelas intill ett belopp av 38 700 000 kr. under budgetåret 1984/85 och att outnyttjad del av denna ram får utnyttjas även under budgetåret 1985/86,

4. medge att beslut om lån till experimentbyggande under budgetåren 1985/86 och 1986/87 preliminärt får meddelas intill ett belopp av 27 000 000 kr. resp. 19 000 000 kr.,

5. under elfte huvudtiteln för budgetåret 1984/85 anvisa

a. till Statens råd för byggnadsforskning ett reservationsanslag av 144 000 000 kr.,

b. till Lån till experimentbyggande ett reservationsanslag av 36 000 000 kr.,

c. till Statens institut för byggnadsforskning ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

d. till Bidrag till statens institut för byggnadsforskning ett reservationsanslag av 34 000 000 kr.

2 Motionerna m. m.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat de under allmänna motionstiden 1984 väckta motionerna 1983/84:

1977 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

(1) att riksdagen beslutar att under B 14. Byggnadsforskning för budgetåret 1984/85 anslå ett reservationsanslag av 74 000 000 kr., ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag med 40 milj. kr.,

(2) att riksdagen beslutar att under B 15. Lån till experimentbyggande för budgetåret 1984/85 anslå ett reservationsanslag av 12 000 000 kr., ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag med 22 milj. kr.,

1989 av Paul Jansson m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en översyn görs för möjligheten att snabbt föra ut nyare forskningsrön inom området byggnadsvård genom samverkan mellan högskola och AMU,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att ersättningsreglerna för instruktörer i byggnadsvård och ombyggnadsteknik ses över så att yrkesverksamma med väl vitsordade yrkeskunskaper men utan formell kompetens kan användas i uppbyggnadsskedet,

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att byggnadsstyrelsen, fortifikationsförvaltningen och riksantikvarieämbetet inom ramen för beviljade anslag ges rätt att disponera medel för objektsbunden utbildnings- och försöksverksamhet i samverkan med arbetsmarknadens parter och utbildnings-/forskningsinstitutioner,

2009 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, hemställs

(2) att riksdagen uttalar att en sammanställning av olika typer av socialboendeeperiment bör göras som en service till kommuner och bostadsföretag.

(4) att riksdagen uttalar att statens råd för byggnadsforskning bör ges i uppdrag att kontinuerligt utvärdera pågående boendeeperiment.

Svenska arkitekters riksförbund har i en skrivelse till utskottet lämnat synpunkter i anslutning till motionsförslag om byggnadsvård m. m.

3 Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen fattade våren 1983 beslut om inriktningen av och formerna för det statliga stödet till den allmänna byggnadsforskningen (CU 1982/83:30). Beslutet innebär i korthet att statens råd för byggnadsforskning (BFR) skall ha ansvaret även för den långsiktiga kunskapsupphyggnaden för byggsektorns behov genom att medverka till att bygga upp och stödja befintliga institutioner, främst vid universitet och högskolor samt andra långsiktigt arbetande forskningsinstitut. Vidare syftar beslutet till att skapa en närmare samverkan mellan BFR och byggsektorns intressenter. Förhandlingar om ett ramavtal har inletts mellan rådet och företrädare för branschen och andra intressenter. Avslutningsvis innebär riksdagens beslut att statens institut för byggnadsforskning (SIB) fr. o. m. budgetåret 1984/85 skall finansieras med basanslag över bostadsdepartementets huvudtitel. Institutet kan dock även

fortsättningsvis söka projektanslag från BFR och andra forskningsråd samt ta på sig uppdrag.

4 Utskottet

4.1 Byggnadsforskningens inriktning och verksamhetsformer m. m.

Genom proposition 107 bilaga 8 bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad bostadsministern anført om *forsknings- och utvecklingsverksamheten på byggområdet*. Vad bostadsministern härvid anført är i korthet följande.

Enligt bostadsministern bör riksdag och regering begränsa sig till att ange de övergripande prioriteringarna i fråga om forskningens inriktning. Inom denna politiskt definierade ram bör sedan forskarvärlden ha stor frihet att välja vilka problem som skall undersökas och, givetvis, med vilka metoder som problemen skall angripas.

I propositionen lämnas också en lång rad exempel på FoU-områden (FoU = forskning och utveckling), vilka anges som väsentliga under 1980-talet. Det gäller bl. a. forskning kring byggsektorns roll för samhällsekonomi, sysselsättning och utrikeshandel, ny teknik, stadsförnyelse och energi-frågor.

Med utgångspunkt i riksdagens ovan nämnda beslut år 1983 om byggnadsforskningens framtida verksamhetsformer anför bostadsministern att, oavsett vilken volym byggnadsforskningen i ett givet ögonblick har, en rimlig balans skall upprätthållas mellan den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden och den mer tillämpade forskningen. En strävan anges härvid vara att arbeta med hela forskningsprocessen, även om tyngdpunkten i förhållande till vad som gäller i dag måste förskjutas mot mer långsiktig kunskapsuppbyggnad. Bostadsministern anser sålunda att stödet till långsiktig kunskapsuppbyggnad bör ökas.

Avslutningsvis tar bostadsministern i denna del också upp två principiella forskningspolitiska frågor av mer administrativ karaktär. Det gäller dels möjligheten för BFR att göra åtaganden även efter det aktuella budgetåret, dels rådets möjligheter att inrätta forskartjänster vid universitet och högskolor.

Bostadsministern anser sålunda att BFR skall få göra åtaganden som motsvarar ca 70 resp. 50 % av anslagsårets ram för första resp. andra året efter anslagsåret. Samtidigt betonas vikten av att rådet planerar sin verksamhet så att det finns ett faktiskt utrymme för att med kort varsel även stödja nya och angelägna forskningsuppgifter.

Vad gäller möjligheterna för BFR att inrätta forskartjänster som inriktas på byggnadsforskningens behov kräver denna fråga enligt bostadsministerns mening ytterligare överväganden. I sammanhanget aviseras också att överläggningar i hithörande frågor kommer att tas upp mellan fackdepartement och vissa sektorsorgan.

Frågan om byggforskningens inriktning och omfattning tas upp i motiven i moderata samlingspartiets med anledning av proposition 107 väckta partimotion 2634, dock utan att någon formell hemställan kopplats härtill. Utgångspunkten är att förstärka den långsiktiga och grundläggande forskningen och samtidigt minska sektorsforskningen. I motionen hävdas sålunda att byggforskningen alltmer bör integreras i högskolans ordinarie verksamhet. Samtidigt bör enligt motionen byggforskningsrådet på sikt avvecklas och ansvaret för den relevanta verksamhet rådet bedriver överflyttas på andra huvudmän och då främst högskolan. Enligt motionärerna bör dessutom ansvaret för den teknikorienterade forskningen i större utsträckning än hittills åvila byggbranschen. Avslutningsvis anförs i motionen att verksamheten vid statens institut för byggnadsforskning (SIB) skall granskas med utgångspunkten att institutets skattefinansierade verksamhet skall överföras till andra huvudmän. Detta kan enligt motionärerna ske bl. a. genom att institutet utökar sin uppdragsverksamhet samtidigt som möjligheterna att överföra uppgifter till högskolorna analyseras. Målet anges härvid vara att öka uppdragsverksamheten och på sikt avveckla statens engagemang i byggforskningsinstitutet.

Även folkpartiet tar i sin med anledning av proposition 107 väckta partimotion 2595 upp frågan om förhållandet mellan sektorsforskning och grundforskning. Enligt motionärerna bör grundforskningen stärkas i relation till sektorsforskningen. Regeringen bör därför ges i uppdrag att upprätta en plan över hur sektorsforskningsmedel successivt skall överföras till högskolans och forskningsrådets verksamhet. Motionen i denna del har remitterats till utbildningsutskottet.

Vad bostadsministern i proposition 107 bilaga 8 anför om forsknings- och utvecklingsverksamheten på byggområdet har sin grund i det övergripande beslut om inriktningen av och formerna för det statliga stödet till den allmänna byggnadsforskningen som riksdagen fattade år 1983. Detta betyder bl. a. att den successiva förskjutningen mot mer långsiktig forskning ytterligare markeras. En bred enighet torde också råda om dessa grundläggande principer avseende byggnadsforskningen. Utskottet kan också konstatera att några invändningar inte rests mot propositionen i denna del i motioner eller annorledes. Vad i proposition 107 bilaga 8 anförts om forsknings- och utvecklingsverksamheten på byggområdet har med hänvisning till vad som ovan anförts inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande. Propositionen bör i denna del läggas till handlingarna.

Utskottet övergår nu till att behandla i motioner framlagda förslag om forskningsinsatser m. m. på särskilda forskningsområden.

I motion 1989 (s) framhålls att regeringens bostadsförbättringsprogram aktualiserat ett omfattande upprustnings- och vårdinitiativ inom ramen för det befintliga bostads- och byggnadsbeståndet. Bl. a. framhålls vikten av en *byggnadsvård* grundad på utbildning och forskning. Mot bakgrund härav

hävdar motionärerna att det krävs ett omfattande nytänkande med krav på forskningsuppgifter vid universitet och högskolor som aktualiserar kunskaper om hur äldre material och metoder kan sammanbindas med nya. Motionärerna anser att nyvunna kunskaper snabbt måste föras ut till de yrkesverksamma över hela byggfältet och att detta lämpligen kan ske genom ett utvecklat samarbete mellan bl. a. högskolor och AMU-centra (yrkande 1). Som ett led i denna kunskapsöverföring hemställer motionärerna om att ersättningsreglerna för instruktörer i byggnadsvård och ombyggnadsteknik ses över så att yrkesverksamma med väl vitsordade yrkeskunskaper, men utan formell kompetens, kan användas i utbildningen i uppbyggnadsskedet (yrkande 2). Avslutningsvis vill dessutom motionärerna att byggnadsstyrelsen, fortifikationsförvaltningen och riksantikvarieämbetet inom ramen för beviljade anslag ges rätt att disponera medel för objektsbunden utbildnings- och försöksverksamhet i samverkan med arbetsmarknadens parter och utbildnings-/forskningsinstitutioner (yrkande 3).

Den förskjutning i bostadspolitik som skett under senare år från bostadsbyggnadspolitik till bostadsförsörjningspolitik innebär enligt utskottets uppfattning att större uppmärksamhet än tidigare måste ägnas åt det befintliga byggnadsbeståndet. Det år 1983 beslutade tioåriga bostadsförbättringsprogrammet är också ett uttryck härför. Sammantaget innebär detta att frågor kring byggnadsvård i vid mening får en allt större betydelse. Det är i detta sammanhang viktigt att de särskilda kvaliteter och särdrag som finns i det befintliga byggnadsbeståndet tas till vara.

En ökad kunskap om gångna tiders byggnadsskick och byggnadsteknik kan sannolikt tillföra dagens byggande många viktiga erfarenheter samtidigt som kunnandet i bl. a. byggnadsvårdsfrågor ökar. Statens råd för byggnadsforskning har också i betydande utsträckning stött forskningsinsatser med anknytning till byggnadsvård. Härtill har dessutom kopplats informationsinsatser för att föra ut vunna forskningsrön. Byggforskningsrådet publicerar såväl forskarrapporter i sin helhet som andra skrifter i hithörande frågor. I publikationen Referat från byggforskningen, som utkommer 8-9 gånger per år, lämnas dessutom kortfattade beskrivningar av samtliga skrifter som byggforskningsrådet publicerar. Särskilda informationsinsatser har därtill satts in inom vissa områden.

Mot bakgrund av det ovan anförda kan utskottet konstatera att det redan i dag genomförs betydande informationsinsatser för att föra ut vunna forskningsrön. Det är enligt utskottets mening också viktigt att dessa informationsinsatser får en inriktning och utformning som gör att de uppnår sitt avsedda syfte – att föra ut forskningsrönen i praktisk tillämpning. Endast härigenom kan byggnadsvården utvecklas och förbättras. Detta förutsätter vidare att de i byggverksamheten verksamma får kompletterande kunskaper och utbildning som innefattar den nya teknik m. m. som kommer fram till följd av gjorda forskningsinsatser. Enligt vad utskottet erfarit har arbetsmarknadsstyrelsen påbörjat kompletteringsutbildning av yrkesarbetare och

tekniker med inriktning på reparation, underhåll och ombyggnad. Styrelsen uppger sig också ha hög beredskap för att vid behov utveckla kursutbudet. Utskottet vill i detta sammanhang också betona vikten av att i byggnadsbranschen verksamma företag tar ett ansvar för att ny teknik förs ut i praktisk tillämpning. Inte minst torde ett utökat engagemang från byggsektorn i forsknings- och utvecklingsarbetet underlätta en sådan utveckling.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts har utskottet inte funnit anledning att nu tillstyrka motion 1989 (s) yrkande 1. Utskottet förutsätter dock att regeringen och berörda myndigheter med uppmärksamhet följer hithörande frågor och om så visar sig nödvändigt ytterligare initiativ tas för att vid behov uppnå en adekvat utbildning m. m.

En förutsättning för att den aktuella utbildningen skall ge det eftersträlvade resultatet är att lämpliga och kunniga lärare kan anlitas. Skickliga hantverkare och andra yrkesverksamma med väl vitsordade yrkeskunskaper utgör härvid en grupp från vilken lärare och instruktörer med fördel torde kunna rekryteras. Möjlighet finns också att inom arbetsmarknadsutbildningen anlita lärare ur denna grupp. Några formella krav på utbildning m. m. ställs inte på inom arbetsmarknadsutbildningen verksamma lärare. Ett av skälen härför är bl. a. att genom praktisk yrkesverksamhet vunna kunskaper skall kunna tillföras utbildningen. Syftet med motion 1989 (s) yrkande 2 torde därmed vara tillgodosett utan någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Utifrån de synpunkter bostadsutskottet har att beakta har utskottet inte funnit skäl tillstyrka motion 1989 (s) yrkande 3 i vad avser den till vissa myndigheter knutna objektsbundna utbildnings- och försöksverksamheten. I den mån behov av en verksamhet med denna inriktning föreligger torde frågan få aktualiseras i anslutning till pågående utbildningsinsatser samt i de överväganden som görs vid den årliga budgetberedningen av myndigheterna och regeringen. Utskottet utgår från att regeringen om så visar sig lämpligt och erforderligt vidtar de åtgärder motionärerna påkallat utan någon riksdagens uttryckliga begäran därom.

Vänsterpartiet kommunisterna för i sin partimotion 2009 fram åtgärder som syftar till att åstadkomma *ett socialt inriktat boende m. m.* Enligt motionärerna måste det år 1983 antagna bostadsförbättringsprogrammet kompletteras med åtgärder som utgår från vardagslivets villkor och som kan ge ett boende som inte bara fungerar tekniskt utan också socialt. Som ett led i denna utveckling bör enligt motionärerna en sammanställning göras av olika typer av socialboendeeperiment som en service till kommuner och bostadsföretag (yrkande 2). Motionärerna föreslår dessutom att statens råd för byggnadsforskning skall ges i uppdrag att kontinuerligt göra en utvärdering av pågående boendeeperiment (yrkande 4).

Inför den planerade bostadsmässan i Upplands Väsby år 1985 (Bo 85) avser BFR att utarbeta en brett upplagd kunskapsöversikt om bostadsfrågan i stort. I denna kunskapsöversikt skall bl. a. ingå redovisning av olika alternativa boendeformer. Det gäller bl. a. flergenerationsboende, bostäder

för små och stora kollektiv samt bostäder för personer som flyttar ut från institutioner av olika slag. Till Bo 85 kommer också bostäder med denna utformning att uppföras. Genom Bo 85 kommer dessutom frågor om ansvar och rollfördelning i boendet, om hur livet i bostadsområdena skall bli rikare samt om hur bostadsbeståndet skall förvaltas, förbättras och kompletteras att lyftas fram. Vad i motion 2009 (vpk) yrkande 2 föreslagits om sammanställningar av vissa boendecexperiment torde sålunda få anses i inte ringa grad tillgodosett. Motionsyrkandet avstyrks.

Inför utarbetandet av sin verksamhetsplan för perioden 1984–1987 har BFR utvärderat och analyserat väsentliga delar av sin verksamhet. Enligt vad utskottet erfarit kommer fortsättningsvis utvärderingar av detta slag att föregå de verksamhetsplaner som rådet avger vart tredje år. År 1983 inrättades dessutom en särskild vetenskaplig nämnd vid BFR som skall verka för att det forsknings- och utvecklingsarbete som sker med stöd av anslag från BFR bedrivs så att resultaten blir trovärdiga och tillförlitliga. Målet för utvärderingsverksamheten är att klargöra kvaliteten på de forskningsprojekt som rådet stöder. Bl. a. önskas svar på frågorna om forskningsprojektens och forskningsresultatens vetenskapliga värde och kvalitet, värdet av den metodik som används samt forskningsledares och forskningsgruppers kompetens.

Enligt vad som framgår av ovanstående framställning pågår en omfattande utvärderingsverksamhet med anknytning till den av BFR finansierade forskningen. Denna verksamhet torde omfatta även den i motion 2009 (vpk) yrkande 4 behandlade experimentverksamheten. Utskottet har mot bakgrund härav inte funnit anledning tillstyrka motionen.

4.2 Ramar och anslag

Vad i proposition 107 bilaga 8 föreslagits om *ramar* för stödet till byggnadsforskning och experimentbyggande tillstyrks av utskottet.

Med utgångspunkt i beviljade ramar och till ingående behållning föreslås i proposition 107 bilaga 8 att till *anslag till statens råd för byggnadsforskning* skall anvisas 144 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

I motion 1977 (m) hävdas att det är nödvändigt att minska anslagen till byggnadsforskningen. Enligt motionärerna måste byggforskningen alltmer integreras i högskolornas ordinarie verksamhet samtidigt som byggbranschen tar ett större forskningsansvar. Med hänvisning till denna sin grundläggande inställning lägger motionärerna i motionens yrkande 1 fram ett förslag som torde innebära att anslaget till statens råd för byggnadsforskning skall minskas med 40 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

Utskottet har ovan ställt sig bakom vad i proposition 107 anförts om byggnadsforskningens inriktning och verksamhetsformer. Med hänvisning härtill samt till de ramar för forskningen som utskottet ovan tillstyrkt tillstyrker utskottet propositionens förslag i vad avser anslag till statens råd

för byggnadsforskning. Motion 1977 (m) yrkande 1 avstyrks.

I proposition 107 bilaga 8 föreslås att till *anslag till lån till experimentbyggande* skall beviljas 36 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

Med hänvisning till reserverade medel och att en annan inriktning av verksamheten bör ske förordas i motion 1977 (m) yrkande 2 att anslaget till lån till experimentbyggande skall minskas med 22 milj. kr. Enligt motionärerna kan en anslagsminskning av denna omfattning ske utan olägenhet.

Utskottet delar inte motionärernas uppfattning om möjligheterna att minska anslagen till lån till experimentbyggande utan att men för verksamheten inträffar. Enligt utskottets mening är experimentbyggnadsverksamheten ett värdefullt medel att omsätta resultaten av forsknings- och utvecklingsarbete i praktisk tillämpning. Det är nödvändigt att stödet till experimentbyggande ligger på en nivå som motsvarar de insatser som görs på forskningssidan. Utskottet tillstyrker med hänvisning till det ovan anförda förslaget i proposition 107 bilaga 8 om anslag till lån till experimentbyggande. Motion 1977 (m) yrkande 2 avstyrks.

Beträffande *anslag i övrigt* tillstyrker utskottet vad i proposition 107 bilaga 8 föreslagits.

4.3 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *forsknings- och utvecklingsverksamheten på byggområdet* att riksdagen lägger proposition 1983/84:107 bilaga 8 i denna del till handlingarna,
2. beträffande *byggnadsvård m.m.* att riksdagen avslår motion 1983/84:1989,
3. beträffande *ett socialt inriktat boende m.m.* att riksdagen avslår motion 1983/84:2009 yrkandena 2 och 4,
4. beträffande *ramar* att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:107 bilaga 8
 - a. medger att beslut om stöd till byggnadsforskning får meddelas inom en ram av 153 000 000 kr. under budgetåret 1984/85,
 - b. medger att beslut om stöd under budgetåren 1985/86 och 1986/87 preliminärt får meddelas inom en ram av 105 000 000 kr. resp. 75 000 000 kr.,
 - c. medger att beslut om lån till experimentbyggande får meddelas intill ett belopp av 38 700 000 kr. under budgetåret 1984/85 och att outnyttjad del av denna ram får utnyttjas även under budgetåret 1985/86,
 - d. medger att beslut om lån till experimentbyggande under budgetåren 1985/86 och 1986/87 preliminärt får meddelas intill ett belopp av 27 000 000 kr. resp. 19 000 000 kr.,

5. beträffande *anslag till statens råd för byggnadsforskning* att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:107 bilaga 8 och med avslag på motion 1983/84:1977 yrkande 1 till *Statens råd för byggnadsforskning* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 144 000 000 kr.,
6. beträffande *anslag till lån till experimentbyggande* att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:107 bilaga 8 och med avslag på motion 1983/84:1977 yrkande 2 till *Lån till experimentbyggande* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 36 000 000 kr.,
7. beträffande *anslag i övrigt* att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:107 bilaga 8 för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar
 - a. till *Statens institut för byggnadsforskning* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
 - b. till *Bidrag till statens institut för byggnadsforskning* ett reservationsanslag av 34 000 000 kr.

Stockholm den 17 maj 1984

På bostadsutskottets vägnar

OSKAR LINDKVIST

Närvarande: Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Knut Billing (m), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson (s), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Rune Evensson (s), Agne Hansson (c) och Nils Nordh (s).

Reservationer

1. Ett socialt inriktat boende m. m.

Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 6 börjar "Inför den" och på s. 7 slutar "tillstyrka motionen" bort lyda:

Det hösten 1983 av riksdagen antagna bostadsförbättringsprogrammet är inriktat på tekniska åtgärder som i och för sig är nödvändiga. För att programmet skall leda till en i vid mening social bostadsförnyelse måste det emellertid, i enlighet med vad vänsterpartiet kommunisterna förordar i sin partimotion 2009, kompletteras med åtgärder som utgår från vardagslivets villkor.

Människors levnadsvillkor i vår tid har förändrats på ett mycket påtagligt

sätt. Hushållen har minskat i storlek och det sociala kontaktnätet har härigenom inte sällan blivit mindre. Det förhållandet att människor i ökad utsträckning lever ensamma eller i par innebär att en rad mänskliga behov inte längre kan tillgodoses inom hushållet. Kontakten med andra människor i bostadsområdet och i arbetet blir därmed allt viktigare. Inte minst riskerar pensionärshushållen en social isolering som har sin grund i bostädernas och bostadsområdenas utformning. Även barnfamiljerna är i detta avseende i ett särskilt utsatt läge.

De hittillsvarande planeringsmodellerna som utgått från arbetslivets och näringslivets behov måste därför ersättas av nya modeller som sätter vardagslivets villkor i centrum. Planeringens effekter på vardagslivet får inte längre betraktas som ett privat problem, som var och en skall lösa själv. I stället måste former utvecklas så att människor gemensamt skall kunna ta ansvar för olika uppgifter. Ett viktigt steg i denna utveckling är att verka för ett socialt inriktat boende. I ett samhälle som alltmer utmärks av privatisering och individualism måste det gemensamma – det kollektiva – utgöra en motvikt.

Det finns i dag en lång rad exempel på sociala boendeexperiment som har gett och som kommer att ge värdefulla kunskaper och erfarenheter kring alternativa – kollektiva – boendeformer. Dessa experiment bör enligt utskottets mening kunna tjäna som exempel och inspirationskälla för tillkomsten av ytterligare bostäder med denna alternativa inriktning. Det är mot bakgrund härav viktigt att information i hithörande frågor sprids och finns tillgänglig för såväl boende som kommuner och bostadsföretag. Ett led i denna utveckling bör enligt utskottets mening vara att en sammanställning görs av olika typer av socialboendeexperiment i enlighet med vad som föreslås i vänsterpartiet kommunisternas partimotion 2009 yrkande 2.

För att öka kunskaperna om alternativa boendeformer bör enligt utskottets mening dessutom pågående och tillkommande boendeexperiment utvärderas i enlighet med förslaget i motion 2009 (vpk) yrkande 4. Ansvaret för denna utvärdering, som bör ske kontinuerligt, bör lämpligen åvila statens råd för byggnadsforskning. Utskottet vill i detta sammanhang peka på vikten av att denna utvärdering sker i nära samarbete med de boende. Endast genom att de boendes kunskaper tas till vara kan det sociala boendet utvecklas och förbättras.

Vad utskottet ovan med bifall till motion 2009 (vpk) yrkandena 2 och 4 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *ett socialt inriktat boende m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2009 yrkandena 2 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Anslag till statens råd för byggnadsforskning

Rolf Dahlberg, Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 7 börjar "Utskottet har" och på s. 8 slutar "yrkande 1 avstyrks" bort lyda:

Moderata samlingspartiet har då byggforskningens inriktning och omfattning tidigare behandlats hävdad att det är möjligt att minska anslagen till denna verksamhet. Den tilltagande sektoriseringen har på detta område i särskilt hög grad lett till olyckliga prioriteringar. I framtiden bör sålunda byggforskningen alltmera integreras i högskolans ordinarie verksamhet. Detta gäller framför allt den samhällsvetenskapliga och ekonomiska delen av byggforskningen.

Byggforskningsrådet (BFR) som institution bör gradvis minskas med sikte på en total avveckling. Ansvaret för den relevanta verksamhet rådet bedriver bör överflyttas på andra huvudmän. Högskolan bör ges ett ökat inflytande över byggforskningen. En del av byggforskningsrådets medel kan direkt överföras till fakultetsanslagen. I den totala översyn av sektorsforskningsorganisationen som moderata samlingspartiet föreslagit bör dessa frågor analyseras ytterligare.

När det gäller den teknikorienterade forskningen bör ansvaret för denna i större utsträckning än hittills åvila byggbranschen. Ett första steg i den riktningen har tagits genom att branschen bildat Svenska byggbranschens utvecklingsfond (SBUF). Fonden satsar medel på projekt som är klart teknikorienterade.

Med hänvisning till det ovan anförda och till att nuvarande programperiod snart är till ända bör stor restriktivitet i anslagshänseende iakttas. Enligt utskottets mening bör därför anslaget till statens råd för byggnadsforskning, i enlighet med förslaget i motion 1977 (m) yrkande 1, minskas med 40 milj. kr. i förhållande till vad i proposition 107 föreslagits.

dels utskottet under 5 bort hemställa

5. beträffande *anslag till statens råd för byggnadsforskning* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1977 yrkande 1 och med anledning av proposition 1983/84:107 bilaga 8 till *Statens råd för byggnadsforskning* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 104 000 000 kr.,

3. Anslag till lån till experimentbyggande

Rolf Dahlberg, Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 8 som börjar "Utskottet delar" och slutar "yrkande 2 avstyrks" bort lyda:

I anslutning till behandlingen av anslaget till statens råd för byggnadsforskning har utskottet ovan redovisat sin principiella syn på forsknings- och utvecklingsverksamhetens inriktning. Vad härvid anförts gäller i tillämpliga delar även den nu aktuella experimentbyggnadsverksamheten. Detta betyder att experimentbyggandet måste få en inriktning och omfattning som svarar mot den forskningsverksamhet som bedrivs. Med hänvisning härtill och med hänsyn till den stora ingående behållningen på anslaget bör anslaget till lån till experimentbyggande minskas med 22 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag i proposition 107. Utskottet tillstyrker därmed förslaget i motion 1977 (m) yrkande 2.

dels utskottet under 6 bort hemställa

6. beträffande *anslag till lån till experimentbyggande* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1977 yrkande 2 och med anledning av proposition 1983/84:107 bilaga 8 till *Lån till experimentbyggande* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 14 000 000 kr.